

ירושלים, ה בכסלו תשע"ו
17 בנובמבר 2015

טיוטה להערות הציבור
הערות ניתן להעביר עד ליום 15 בדצמבר 2015
באמצעות דוא"ל solek@boi.org.il

קריטריונים ותנאים כלליים למבקש היתר לשלוט ולהחזיק לשולט ומחזיק אמצעי שליטה בסולק
במבקש רשיון סליקה

1. כללי

1.1. ככלל, מבנה הבעלות בסולק (בעל רישיון סליקה לפי סעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, להלן - "החוק"), בדומה למבנה הבעלות בתאגידים בנקאיים בישראל, יכול לכלול בעלי שליטה שקיבלו היתר מנגיד בנק ישראל, ולחילופין - יכול להיות מבנה החזקות מבוזר לחלוטין. מסמך זה עוסק בקריטריונים ובתנאים הרלוונטיים למי שמבקש לשלוט בסולק, בהתאם לחלופה הראשונה.

1.2. המבקש לשלוט בסולק חייב בהיתר מנגיד בנק ישראל (להלן - "הנגיד") כאמור בסעיף 36 לחוק¹.

1.1. בהתאם לסעיף 36(א) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן - "החוק"), במתן רשיון סליקה (להלן - "הרשיון"), יש להביא בחשבון, בין השאר, את התאמתם של בעלי אמצעי השליטה, הדירקטורים והמנהלים של המבקש לתפקידם (סעיף 2(2) לחוק). לפיכך, כחלק מבחינת בקשה של חברה לקבלת רשיון סליקה (להלן - "החברה המבקשת"), ייבחנו השולטים והמחזיקים מעל 5% מאמצעי השליטה בחברה המבקשת, וייקבעו תנאים ברשיון הסליקה המתייחסים לשולטים, לדרך החזקתם באמצעי השליטה ועוד, כמפורט להלן².

¹ האמור במסמך זה מתייחס רק להיתר השליטה, ואינו מתייחס לתנאים האחרים לקבלת רשיון סליקה.

² האמור במסמך זה מתייחס רק להיתר השליטה, לחלק ברשיון הנוגע לשולטים ואינו מתייחס לתנאים האחרים לקבלת רשיון סליקה והתנאים ברשיון הנוגעים לחברה הסולקת עצמה המפורטים בחלקים האחרים של המפרט לבחינת בקשה לקבלת רשיון סולק (Charter).

1.3-1-2. דרישת ההיתר האמורה, התנאים ביחס לשולטים, על רקע ההגדרות שבחוק למונחים "החזקה" או "רכישה", "יחד עם אחרים", ו"שליטה", מתייחסת מתייחסים אפוא לכל שרשרת החזקות, עד לשולט הראשון בכל שרשרת.

1.4-1-3. בין יתר השיקולים ששוקל הנגיד באשר להתאמתו של מבקש ההיתר השולט בחברה המבקשת, נכללים ארבעה תחומים עיקריים והם:

1.4.1-1-3-1. יושר ויושרה אישיים ועסקיים;

1.4.2-1-3-2. חוסן פיננסי;

1.4.3-1-3-3. אסטרטגיית ההשקעה;

1.4.4-1-3-4. ניסיונו העסקי, עיסוקיו ועסקיו האחרים של מבקש ההיתר והפוטנציאל לניגודי עניינים בסולק.

1.5-1-4. ברשימו בהיתר שליטה נכללים בפרק הנוגע לשולטים, תנאים בנושאים שונים, לרבות קיומו של גרעין שליטה קבוע ויציב, דרך החזקת אמצעי השליטה, וכיוצא בזה האגבלות שונות על בעלי הרשימו. כמוכן שמעבר ובנוסף לתנאים שיחולו דרך כלל, הרגילים מוחלים גם תנאים מיוחדים הנדרשים על פי מאפייניו הייחודיים של כל מקרה.

1.6-1-5. בנייר זה מפורטים הקריטריונים המשמשים בסיס לבדיקת מבקש היתר השליטה, השולטים בחברה המבקשת וכן התנאים הרגילים באשר לנושאים המוזכרים בסעיף 1.51-51.4.

1.7-1-6. ההוראות והקריטריונים המפורטים במסמך זה הם בבחינת קווים מנחים שייושמו בפועל תוך הפעלת שיקול דעת בהתאם לנתוני הסולק ובעלי השליטה הפוטנציאליים. יתכנו סטיות מהקריטריונים, ומהתנאים המפורטים אם ישוכנע הנגיד כי קיימים, בין השאר, אלמנטים המפצים על הסטייה מהקריטריונים, וכי הסטייה אינה פוגעת במטרות העומדות בבסיס קביעתם של הקריטריונים ושל התנאים, לאמור הבטחת חוסנו הפיננסי של הסולק, יציבות השליטה בו וניהולו התקין לאורך זמן.

2. גרעין השליטה

2.1. גרעין השליטה בסולק יכול להיות מוחזק על ידי יחיד, בעל מאפיינים איכותיים בהיבטים השונים, או בידי קבוצה, באופן שיתקיים איזון בין מרכיביה השונים.

2.2. קבוצה³ המבקשת לשלוט בסולק חייבת לערוך הסכם בין מרכיבי הקבוצה, המסדיר, בין היתר, את דרך שיתוף הפעולה בין חברי הקבוצה, דרך הצבעתה באסיפה הכללית, דרך מינוי דירקטורים בסולק, והמנגנון ליישוב סכסוכים, כולל הסדר למקרה בו מי מחברי קבוצת השליטה נדרש או מעוניין לצאת מקבוצת השליטה.

2.3. השולט בסולק רשאי להעביר את אמצעי השליטה רק אם ההעברה לאחר היא של כל גרעין השליטה, ונתקבל לכך אישור בהתאם לרשימו, או שההעברה של חלק מגרעין השליטה היא למי שישתף פעולה דרך קבע עם יתר מרכיבי הקבוצה, ונתקבל אישור בהתאם לרשימו. תנאי להעברה בכל אחת משתי האפשרויות, הוא שהנעבר קיבל היתר כדון.

³ בכל מקום במסמך בו נאמר קבוצה או קבוצת השליטה, הכוונה היא גם ליחיד השולט לבדו, בהתאמות הנדרשות.

2.4.2-3. ביזור גרעין השליטה, בבורסה או מחוצה לה, יחייב אף הוא תיאום מוקדם ואישור התהליך בידי הנגיד.

2.5. גרעין השליטה בסולק ייקבע לפי אחת משתי החלופות הבאות:

2.5.1. כאשר קבוצת השליטה מחזיקה בכל אמצעי השליטה (החזקות של חברי הקבוצה לבדם בשיעור 100%) בגופים בשרשרת השליטה, באמצעותה מוחזקים אמצעי השליטה המהווים את גרעין השליטה בסולק:

2.5.1.1. "ל"סולק בעל היקף פעילות רחב", כהגדרת המונח בסעיף 36(א) לחוק - בשיעור של 20% -50.1% מאמצעי השליטה;

2.5.1.2. לסולק אחר - בשיעור של 25% מאמצעי השליטה.

2.5.2. אחרת - כאשר קבוצת השליטה שולטת בגופים בשרשרת השליטה, באמצעותה מוחזקים אמצעי השליטה המהווים את גרעין השליטה בסולק, אף אם אינה מחזיקה בכל אחד מן הגופים 100% מאמצעי השליטה, גודל גרעין השליטה יקבע באופן שיבטיח אינטרס הונוי (שיעור החזקה משורשר) של קבוצת השליטה בסולק בשיעורים הקבועים בסעיפים 2.5.1.12-2.5.1.1 ו-2.5.1.22-2.5.1.2.

2.6. החזקת אמצעי שליטה נוספים מעבר לכך נכללת ב"החזקות עודפות", לגביהן הדרישות פחות מחמירות מההשקעה בגרעין השליטה, כמוסבר להלן.

2.7-2.4. קבוצת השליטה נדרשת להחזיק בכל עת את גרעין השליטה בחישוב על פי דילול מלא.

3. דרך החזקת אמצעי שליטה

3.1. קיימות מגבלות שונות שתפורטנה בהמשך, לגבי החזקת אמצעי שליטה באמצעות גופים.

3.1. לפיכך, בעת בדיקת השולטים טרם מתן היתר השליטה הרשוי, נבדקים גם הגופים שבאמצעותם יוחזקו אמצעי השליטה.

3.2. ככלל, אמצעי השליטה בסולק המהווים את גרעין השליטה עשויים להיות מוחזקים, במישרין או בעקיפין, על ידי גופים פיננסיים וגופים ריאליים, זרים ומקומיים, ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים:

3.2.1. ביחס לשליטה בסולק שהוא גוף פיננסי משמעותי, כמשמעותו בסעיף 29 לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן - "חוק הריכוזיות") - הם עצמם אינם גופים פיננסיים משמעותיים, מן הסוגים הכלולים בפסקאות משנה (1) עד (4) ו-(7) להגדרת "גוף פיננסי" בסעיף 28 לחוק הריכוזיות;

3.2.2. אין מניעה חוקית, או אחרת, להחזקה כאמור. לדוגמה - אסור לתאגיד ריאלי משמעותי, כמשמעותו בסעיף 30 לחוק הריכוזיות, לשלוט ב"סולק בעל היקף פעילות רחב", בשל הגדרתו בסעיף 29 לאותו חוק כ"גוף פיננסי משמעותי".

3.3. מבנה החזקות המבוקש ייבחן תוך בחינת הגופים, בין היתר, בהיבטים של: עמידה בהוראות כל דין, יכולת שליטה אפקטיבית, פוטנציאל לניגוד עניינים, התנהלותם התקינה, וכיוצא בזה. לפי הצורך, ובהתאם לכל מקרה לגופו, יידרשו שינויים וייקבעו תנאים נוספים בין היתר, ביחס למבנה החזקות.

3.4.3.2. מאחר והרשיון ניתן, בין היתר, גם בהתבסס על עמידתם של אותם גופים בדרישות יציבותיות ואחרות, על מנת להבטיח את שליטת קבוצת השליטה בסולק, תקובע דרך החזקה. לפיכך, חל איסור, כחלק מתנאי ההיתר הרשיון, לשנות את דרך החזקת אמצעי השליטה בסולק ללא אישורו של הנגיד או של המפקח על הבנקים (להלן - "המפקח"), אם הוסמך לכך ברשיון.

3.3. להלן פירוט של סוגי התאגידים והמגבלות ביחס לכל תאגיד (לעניין זה ראה גם את האמור בעניין מניעת ניגוד עניינים בין השולטים לסולק).

3.3.1. **חברה שקופה** - הכוונה לחברה המוחזקת בידי קבוצת השליטה ב-100% ושאינה לה כל עיסוק אחר פרט להחזקת אמצעי שליטה בסולק. החברה תמומן מהון בלבד. לעניין אופן חישוב המגבלה - ראה סעיף 3.2.2 להלן. החברה תהיה רשאית להשקיע את הדיבידנד המתקבל מהסולק בנכסים שאינם יוצרים התחייבויות מעבר להשקעה עצמה.

3.3.2. **חברת החזקות** - הכוונה לחברה שכל עיסוקה הוא החזקת אמצעי שליטה בתאגידים אחרים והחזקת אג"ח סחירות, ושאינה עוסקת ישירות באופן משמעותי בעיסוקים אחרים, כשבכל מקרה סוגי נכסיה והשקעותיה הישירים הם כאלה שחברת החזקות אינה יכולה להפסיד יותר מאשר את ההשקעה עצמה. המגבלה החלה על חברה מעין זו היא שלפחות 70% מסך המאזן יהיה מהון.

לעניין המגבלות החלות על חברת החזקות ועל חברה שקופה - המגבלות יחושבו על בסיס דוחות כספיים עדכניים מבוקרים או סקורים, ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המחייבים את הגוף המתאים, כאשר מההון העצמי וכן מסך הנכסים במאזן ינוכו נכסים לא מוחשיים ומוניטין.

3.3.3. **גוף מוסדי** - הכוונה לגוף המנהל השקעות של אחרים אשר יש פער גדול בין ההשקעה הכספית של מי ששולט בגוף זה לבין מידת השליטה (למשל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, חברות לניהול תיקים, קופות תגמולים וקרנות השקעה). יורשו לשלוט בסולק גופים מוסדיים ישראלים המפוקחים על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה על שוק ההון") בכפוף לכל דין ולקבלת אישור הממונה על שוק ההון, וכן גופים מוסדיים זרים המפוקחים בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים על ידי רשות פיקוח יציבות.

על החזקה באמצעות משקיע מוסדי כאמור אין מגבלה לגבי חלקו בגרעין השליטה.

3.3.4. **בנק זר** - בנק הנתון תחת פיקוח של מפקח על בנקים במדינה שבה רמת הפיקוח על הבנקים ורמת הבנקאות גבוהות ועומדות בסטנדרטים בינלאומיים (לרבות יישום הנחיות ועדת באזל) והוא בנק מהשורה הראשונה בעולם. אם קיימים שולטים בו, הם שולטים נאותים. על החזקה באמצעות בנק כאמור אין מגבלה לגבי חלקו בגרעין השליטה ובמקרה כזה, בדיקת החוסן הפיננסי (ראה סעיף 4 להלן) תתמקד בבנק עצמו.

3.4. **שותפות** - מעבר לבדיקה של עיסוקיה של השותפות על מנת לבחון סיווגה על פי התאגידים שפורטו לעיל, יש לבחון את מאפייני היחסים בין השותפים ועל פי מידת שליטתם בשותפות ייקבע האם יש צורך בהגבלת השותפות בהחזקת אמצעי שליטה המהווים את גרעין השליטה, ובאיזה היקף.

3.5. בין אחד השיקולים למתן היתר השליטה הרשיון, ביחס לשולטים, הוא קיום היחס שבין האינטרס ההוני של קבוצת השליטה בסולק כל אחד מהשולטים בחברה המבקשת לבין שיעור השליטה שלו בסולק ומבנה החזקות פשוט של שרשרת התאגידים. כאמור, האינטרס ההוני של קבוצת השליטה בסולק לא יפחת מהשיעורים המפורטים בסעיפים 2.5.1.12.5.1.4 ו- 2.5.1.22.5.1.2 לעיל.

3.6. לפיכך, מי שמבקש להחזיק את אמצעי השליטה בסולק באמצעות תאגידים, חייב לשמור על יחס הולם בין שיעור השליטה לבין האינטרס ההוני שלו בסולק. יחס הולם ייחשב יחס קרוב ל-1:1.

3.5.3.7. מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 3.4 לעיל, יחיד המבקש להחזיק את אמצעי השליטה באמצעות תאגיד, יידרש לשלוט בו לבדו או ביחד עם אחרים שהם בין השולטים בחברה המבקשת בסולק.

3.8. במקרה שיחיד מבקש להחזיק את אמצעי השליטה באמצעות תאגידים כאמור, יבדקו כל התאגידים שבאמצעותם מוחזקים אמצעי השליטה גם מבחינת חוסנם ויציבותם.

4. חוסן פיננסי

4.1. החוסן הפיננסי של חברי קבוצת השליטה נבדק על בסיס מספר פרמטרים. העיקרי שבהם הוא היחס בין ההון העצמי הנקי (נכסים בניכוי התחייבויות) של השולט בסולק בחברה המבקשת (היחיד ששולט בשרשרת התאגידים אם ההחזקה אינה במישרין) לבין שווי אמצעי השליטה בחברה המבקשת בסולק שהוא רוכש או מקים, כמפורט להלן.
הערכת הנכסים נעשית באופן שמרני, על בסיס שווי הוגן ולאחר הפעלת מקדמי בטחון שונים.

4.2. שווי אמצעי השליטה בסולק ייקבע על פי ההון העצמי של הסולק על פי הדוחות הכספיים האחרונים של הסולק, החברה המבקשת או על פי ההון העצמי הראשוני הנדרש כחלק מתנאי הרשיון (הון מניות ועודפים, בניכוי עלויות ההקמה) - הגבוה מהם ביניהם. כאשר קיים פער בין ההון העצמי על פי הדוחות הכספיים לבין שווי השוק על פי המחיר בבורסה, יכול בנק ישראל להתחשב בפער לחישוב ההון העצמי לעניין דרישת החוסן הפיננסי.

4.3. ההון העצמי הנקי הנדרש מחבר בקבוצת השליטה ומהקבוצה כולה ביחס להשקעה הוא כלהלן:

4.3.1. סך כל ההון העצמי של קבוצת השליטה בסולק בחברה המבקשת לא ייפול מ- 150%-250% משווי אמצעי השליטה בשיעור האינטרס ההוני הנדרש על פי סעיף 2.5.12.5.1 לעיל-מהווים את גרעין השליטה. סך כל ההון העצמי של הקבוצה מוגדר כסך שווי ההון העצמי של כל חברי קבוצת השליטה.

4.3.2. כל שולט יידרש להוכיח כי בידיו "הון עצמי נקי נוסף" בשיעור של 100% משווי אמצעי השליטה הנוספים שהוא רוכש או מחזיק בסולק מעבר לשיעור האינטרס ההוני הנדרש, כאמור לעיל. בחברה המבקשת (שאינם מהווים את גרעין השליטה - "החזקות עודפות").

4.4. חברי קבוצת השליטה יתחייבו להזרים הון לסולק שבשליטתם, בתנאים ובהיקף שייקבעו ברשיון. הגורם למימוש ההתחייבות יוגדר ברשיון כפונקציה של עמידה בדרישות ההון של הסולק.

5. מניעת ניגוד עניינים בין השולטים לסולק

5.1. לא יינתן היתר רשיון סולק לחברה מבקשת הנשלטת למי בידי מי שכבר שולט או בעל החזקה מהותית בסולק בישראל (כולל מי שקרובו מחזיק החזקה מהותית בסולק בישראל), אלא אם ההחזקה באמצעי השליטה בסולק הנוסף בחברה המבקשת היא באמצעות הסולק הנשלט בידי אותם בעלי שליטה בחברה המבקשת.

5.2. פעילותם של השולטים בסולק תוגבל כך שיימנע ניגוד עניינים בינם ובין הסולק. לפיכך, לפי במידת הצורך, יידרשו בעלי השליטה לנתק את מעורבותם מהחברות המתחרות עם הסולק.

6. הגבלות על פעולות במניות הגרעין

6.1. שולטים בסולק לא יעבירו את אמצעי השליטה המהווים את גרעין השליטה, וכן את אמצעי השליטה בגופים באמצעותם הם מחזיקים את גרעין השליטה, ולא ישעבדו אותם, במישרין או בעקיפין. כמו כן השולטים בסולק יחויבו להפקיד את אמצעי השליטה, המהווים את גרעין השליטה, בפיקדון אצל נאמן, כשתנאי הנאמנות יבטיחו שלא ניתן יהיה להעביר את אמצעי השליטה אלא באישור המפקח. זהות הנאמן ותנאי הנאמנות טעונים אישור מראש ובכתב של המפקח.

6.2. למרות האמור לעיל לעניין השעבוד – שולט בסולק יהיה רשאי לשעבד עד שליש מאמצעי השליטה בסולק המהווים חלק מגרעין השליטה, בכפוף לתנאים הבאים:

6.2.1. הוצג מקור החזר לאשראי שיתקבל כנגד השעבוד של עד שליש ממניות הגרעין, שאינו נובע ממניות הגרעין.

6.2.2. לא ישועבדו אמצעי השליטה בגופים באמצעותם מחזיקים אמצעי השליטה המהווים את גרעין השליטה.

6.3. מובהר בזאת, כי במקרה של החזקת אמצעי השליטה בסולק המותרים לשעבוד על ידי חברה שקופה, תתאפשר הקלה בדרישה בעניין יחס ההון לנכסים, בגובה האשראי שיתקבל בחברה השקופה כנגד שעבוד עד שליש ממניות הגרעין.

אולם, במקרה של החזקת אמצעי שליטה בסולק המותרים לשעבוד על ידי חברת החזקות, המגבלה לפיה לפחות 70% מסך המאזן יהיה מהון עומדת בעינה. כלומר, קבלת האשראי כנגד שעבוד מניות הגרעין תהיה במסגרת 30% מסך המאזן המותרים במינוף.

6.2-6-4. שולט המחזיק באמצעי שליטה נוספים של הסולק, מעבר לגרעין השליטה, יהיה רשאי למכור את החזקותיו העודפות בתנאי שבין פעולת הקנייה האחרונה לבין פעולת המכירה של אמצעי השליטה העודפים ולהפך, חלפו 6 חודשים לפחות.

7. מימון רכישת אמצעי שליטה וחלוקת דיבידנד

- 7.1. אלא אם התקבל אישור המפקח מראש ובכתב, אין לחלק דיבידנד מרווחים שנצברו בסולק עד התאריך האחרון שאליו מתייחס הדו"ח הכספי האחרון שלפני תאריך הרכישה. אם יצטברו הפסדים לאחר מועד זה לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה.
- 7.2. לעניין זה, מופנית תשומת הלב גם להוראת ניהול בנקאי תקין בעניין חלוקת דיבידנד על ידי התאגידים הבנקאיים (הוראה מס' 331), החלה על הסולק-מקבל הרשיון, במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין.

8. מגבלות באשר למינוי דירקטורים

מובהר בזה, כי בעלי השליטה בסולק וקרוביהם רשאים לכהן כדירקטורים מן השורה בלבד, בדירקטוריון ובוועדותיו למעט בתפקיד יו"ר הדירקטוריון או יו"ר הוועדה, בכפוף לכל דין.

9. דמי ניהול

ברשיון יקבעו מגבלות באשר למתן דמי ניהול או הטבות לחברי קבוצת השליטה, כדלקמן: חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהסולק או מתאגידים שבשליטת הסולק; אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.

*****